

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1963, sp. zn. 2 Cz 69/63, ECLI:CZ:NS:1963:2.CZ.69.1963.1

Číslo: 3/1964

Právní věta: Prostředkem napomáhajícím k posílení JZD vůbec jsou právní předpisy přispívající k tomu, aby noví pracovníci byli nejen pro zemědělství získáni, ale také v něm fakticky pracovali. Je pak zvláště odpovědným úkolem soudů, aby polit. správně předpisy vykládaly a používaly, aby tak správným rozhodováním přispívaly ku splnění náročných úkolů v zemědělství. Podle těchto zásad soud nepostupuje, jestliže ve sporu o trvání prac. poměru v němž jde současně i o uplatnění žalobkyně jako mladé, kvalif. pracovní síly v zemědělství a umožnění výkonu jejich prací svým rozhodnutím vytvoří stav, že žalobkyně po dobu více jak jednoho roku nepracuje a že tedy pracovní poměr žalobkyně k družstvu podle rozhodnutí soudu trvá sice právně, nikoliv však fakticky. Soud v tomto sporu musí zjistit, zda nedošlo k zániku pracovního poměru uplynutím jednorocní zkušební praxe (§ 8 vl. nař. č. 24/1959 Sb.) a umožnit tak žalobkyni, aby se zapojila do práce v jiném zemědělském závodě, který by měl o její práci zájem. Dospěje-li soud k závěru, že mezi účastníky nedošlo ani k zániku pracovního poměru uplynutím sjednané doby, nemůže se spokojit jen tím, že by v rozhodnutí vyslovil, že pracovní poměr mezi účastníky trvá, ale musí vzhledem k okolnostem konkrétního případu přispět svou preventivní činností k tomu, aby bylo zajištěno, aby pracovní poměr trval nejen právně, ale také fakticky, tj. aby žalované JZD přikázalo žalobkyni práci odpovídající její pracovní smlouvě a aby žalobkyně tuto práci také vykonávala (zejména signalizací zjištěných nedostatků MNV, ONV, a to zemědělskému odboru i odboru pracovních sil, v případě potřeby i stranickým orgánům).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1963

Spisová značka: 2 Cz 69/63

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Jednotná zemědělská družstva

Předpisy: 24/1959 Sb. § 8

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně vstoupila do pracovního poměru zaměstnaneckého u žalovaného JZD jako absolventka zemědělské technické školy na základě doporučení vydaného jí školou podle § 4 odst. 1 vl. nař. č. 24/1959 Sb., a to jako zemědělský technik. Práce zde vykonávala až do 30. června 1962, kdy skončila nástupní praxe (§ 8 cit. vl. nař.).

Žalobou podanou u okresního soudu v Mělníku dne 14. srpna 1962 domáhala se žalobkyně určení toho, že její pracovní poměr k žalovanému JZD skončil dnem 30. června 1962 a poukazovala na to, že JZD s ní sjednalo pracovní poměr pouze na dobu 1 roku, tedy na dobu trvání tzv. nástupní praxe, že na tuto dobu byla také sjednána odměna za práci a druh prací, které žalobkyně měla konat, a ani před skončením nástupní praxe a ani po uplynutí doby jejího trvání jí žalované JZD nepřidělilo žádnou práci, takže od té doby nepracuje ani v žalovaném JZD ani jinde v zemědělství. Domáhala se proto žalobou určení toho, že její pracovní poměr k žalovanému JZD zanikl dnem 30. 6. 1962, aby mohla nastoupit práci jinde v zemědělství.

Okresní soud v Mělníku žalobu zamítl z toho důvodu, že pracovní poměr mezi účastníky neskončil právně účinnou výpovědí (pro nedostatek předchozího souhlasu ONV podle § 13 odst. 1 dek. č. 88/1945 Sb.).

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil s tím, že pracovní poměr neskončil účinným rozvázáním pracovního poměru ze strany žalobkyně (pro nedostatek důležitého důvodu k předčasnému rozvázání pracovního poměru).

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozsudkem obou soudů byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Usnesení strany a vlády týkající se výstavby socialismu na vesnici poukazují na naléhavou nutnost posílení zemědělství schopnými pracovními silami, a to zejména z řad mládeže. Zabezpečení dostatečného přílivu mládeže a její udržení v zemědělství zůstává jedním z nejdůležitějších úkolů, na němž mnohde přímo závisí další rozvoj družstva, vzhledem k vysokému věkovému průměru jeho členů. Jako nezbytný předpoklad získání a udržení mladých pracovníků v družstvech uplatňuje se požadavek, aby pro tyto pracovníky byly vytvořeny co nejvýhodnější pracovní, finanční, sociální a kulturní podmínky.

Prostředkem napomáhajícím k posílení JZD a zemědělských podniků vůbec jsou právní předpisy přispívající k tomu, aby nové pracovní síly byly nejen pro zemědělství získány, ale aby také v zemědělství fakticky pracovaly. Je pak zvláště odpovědným úkolem soudů, aby politicky správně tyto předpisy vykládaly a je používaly, aby tak politicky správným rozhodováním a rozsáhlou preventivní činností přispívaly ke splnění náročných úkolů v našem zemědělství.

V souzeném případě jde nejen o otázku trvání, resp. zániku pracovního poměru v JZD, ale také o otázku uplatnění žalobkyně jako mladé, kvalifikované pracovní síly v zemědělství a umožnění faktického výkonu jejich prací, ať již v žalovaném JZD nebo jinde v zemědělství.

Vzhledem k tomu bylo povinností soudů, aby zvláště pečlivě zjišťovaly skutkový stav a na jeho základě učinily ve věci takový právní závěr, který by nebyl jen formálně juristickým výkladem právních předpisů, ale který by současně umožnil vykládat a používat příslušné právní předpisy tak, aby napomáhaly upevňovat ty společensko-ekonomické vztahy, které jsou prospěšné rozvoji zemědělství.

Podle těchto zásad však soudy nepostupovaly. Svým rozhodnutím vytvořily tak stav, že žalobkyně, která je kvalifikovanou zemědělsko-technickou pracovní silou, po dobu více jak jednoho roku nepracuje v žalovaném JZD ani jinde v zemědělství; vytvořila se tak situace, že pracovní poměr žalobkyně k žalovanému družstvu podle rozhodnutí obou soudů trvá sice právně, nikoliv však fakticky, a to vzhledem k tomu, že žalované JZD - jak tomu nasvědčuje obsah spisů - žalobkyni práce nepřiděluje a že patrně - když se žalobkyni nepodařilo získat za členku žalovaného JZD - nemá na její práci jako zaměstnankyně JZD zájem; tomu by nasvědčovala zejména ta skutečnost, že žalobkyně

jako odborně kvalifikovaná pracovní síla v zemědělství nebyla využita ani v době žňových prací ani v době jiných špičkových prací, k jejichž zdolání přijímají jiná JZD cizí pracovní síly na výpomoc (srov. čl. 16 odst. 3 VS).

Oba soudy zjišťovaly skutkový stav se zřetelem k tomu, že pracovní poměr žalobkyně měl skončit výpovědí (soud prvního stupně), resp. předčasným rozvázáním ze strany žalobkyně (soud druhého stupně) a neopatřily si skutkový základ potřebný pro závěr o tom, zda snad k zániku pracovního poměru nedošlo jiným způsobem, zejména uplynutím doby, na kterou byl pracovní poměr sjednán, tj. v konkrétním případě uplynutím jednorocní zkušební praxe (§ 8 cit. vl. nař.).

Tato zjištění měl soud učinit zejména vzhledem k tomu, že obsah spisů nasvědčuje tomu, že patrně došlo mezi účastníky k zániku pracovního poměru uplynutím zkušební praxe, tj. dnem 30. června 1962. Tomu nasvědčuje především obsah jednání mezi účastníky, k němuž došlo po zákroku okresního prokurátora, za účasti zástupců ONV dne 6. února 1962 a podle něhož bylo smloueno, že žalobkyně jako technická síla bude pracovat v žalovaném JZD jen do 30. června 1962, to je do skončení nástupní praxe, dále dopis žalovaného JZD z 20. 3. 1962, podle něhož po uplynutí zkušební doby jí bude přiděleno zařazení „podle toho, jak se osvědčí“, dále skutečnost, že ani výroční členská schůze nepamatovala na pracovní zařazení žalobkyně, že ani v době žní a jiných špičkových prací nebyla pracovníčně využita, výpověď žalobkyně, která udala, že se několikrát ptala ekonoma žalovaného JZD, kde má nastoupit práci, ale bylo jí řečeno, že věc není ještě projednána představenstvem, výpověď předsedy žalovaného družstva, který uvedl, že jako předseda žalobkyni práci neurčoval, neboť byl toho názoru, že když tvrdila, že v JZD pracovat nebude, že by stejně nenastoupila; o tom by svědčil konečně i obsah dopisu žalovaného JZD z 31. 10. 1962, podle něhož JZD počítá s tím, že žalobkyně výroční členskou schůzí bude zvolena vedoucí rostlinné výroby, přičemž však pracovní zařazení, o němž je zmínka v tomto dopise, vydaném na základě rozhodnutí soudu prvního stupně, nebyla vůbec realizováno, a nasvědčuje tomu konečně i skutečnost, že JZD nesplnilo své povinnosti podle § 8 odst. 3 cit. vl. nař. a neprovedlo ani zhodnocení praxe žalobkyně a podle jeho výsledku zařazení žalobkyně na místo odpovídající jejím schopnostem prokázaným v období praxe s přihlédnutím k jejímu odbornému vzdělání (§ 8 odst. 4 cit. vl. nař.), což by vedlo k závěrům, že žalované JZD s žalobkyní po skončení její praxe vůbec nepočítalo.

Měl tedy soud způsobem vyčerpávajícím zjistit skutkový stav a na základě úplného skutkového zjištění dospět buď k závěru, že došlo k zániku pracovního poměru mezi účastníky uplynutím sjednané doby, tj. dnem 30. června 1962, a umožnit tak žalobkyni, aby se zapojila do práce v jiném zemědělském závodě, který by měl o její práci zájem, anebo dospět k závěru, že mezi účastníky nedošlo ani k zániku pracovního poměru uplynutím sjednané doby; v případě posléze uvedeném nemohl by se ovšem soud spokojit jen tím, že by v rozhodnutí vyslovil, že pracovní poměr mezi účastníky trvá, ale musel by vzhledem k okolnostem konkrétního případu přispět svou preventivní činností k tomu, aby bylo zajištěno, aby pracovní poměr trval nejen právně, ale také fakticky, tj. aby žalované JZD přikázalo žalobkyni práci odpovídající její pracovní smlouvě a aby žalobkyně tuto práci také vykonávala (zejména signalisací zjištěných nedostatků MNV, ONV, a to zemědělskému odboru i odboru pracovních sil, v případě potřeby i stranickým orgánům).

Pokud tedy soud podle shora uvedených zásad nepostupoval, založil své rozhodnutí na neúplně zjištěném skutkovém základě, přičemž tato neúplnost mohla mít vliv na rozhodnutí. Tím porušil zákon v ust. § 1 odst. 2, § 88 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 30 odst. 1 zák. č. 154/1934 Sb. V témže směru porušil zákon i soud prvního stupně.